

Bureau Inlichtingen

Het Bureau Inlichtingen (wij zullen het in deze paragraaf in de regel als 'BI' aanduiden) begon, toen het in de laatste dagen van november '42 opgericht werd, met een schone lei. De staf bestond uit twee personen: majoor Broekman en een administrateur, R. E. Sanders, die in september '41 samen met Broekman de Noordzee overgestoken was. Eind januari '43 voegde zich Somer, uit New York overgekomen, bij hen; ook hij werd majoor. BI was, aldus Somer, 'met lege kasten en lege stoelen' begonnen¹, 'naakt en barrevoets.'² Het trachtte de hand te leggen op wat de Centrale Inlichtingendienst tot aan de zomer van '42 aan gegevens verzameld had, maar, zei Somer, 'men kon net zo goed bij de Bank van Engeland inbreken als iets loskrijgen van de CID'³ – d.w.z. loskrijgen van de Militaire Inlichtingendienst die als deel van het Bureau Militaire Voorbereiding Terugkeer de gegevens gekregen had waarover de Bruyne als hoofd van de CID had beschikt.

Veel verbindingen met bezet Nederland had BI aanvankelijk niet. Er was geen enkele geheime agent met een eigen zender actief en er was maar één zender: die van de groep-Oosterhuis. Er was verder maar één spionage-agent in opleiding: H. G. de Jonge. Deze werd in de nacht van 11 op 12 maart '43 met een eigen zender gedropt – Somer, die zijn instructie had opgesteld, had hem welgeteld één contactadres kunnen meegeven: dat van zijn eigen broer die in Assen woonde. Later in maart werd P. R. Gerbrands als tweede agent uitgezonden (voor het opbouwen van een ontsnappingsweg naar Spanje), samen met een agent-marconist. Het vliegtuig dat hen beiden moest afwerpen, stortte evenwel in het IJsselmeer neer, de marconist verdronk en Gerbrands zat dus zonder zendverbinding. Afgezien van telegrammen over technische aangelegenheden, wisselde BI in januari '43 slechts 6 telegrammen met bezet gebied, in februari 1, in maart 5; in april werden het er 33. Er zat dus een stijgende lijn in en die ontwikkeling ging door toen in juni twee nieuwe spionage-agenten gedropt waren: met een eigen zender P. L. baron d'Aulnis de Bourouill (de eersten die hij hielp, waren Deinum en Vader die via hem korte tijd later eindelijk de bruikbare zender kregen die zij voor hun groep 'Packard' nodig hadden) en, met een agent-marconist, G. A. van Borssum Buisman, die als verbindingsofficier met de OD zou gaan fungeren. Het aantal met BI gewisselde telegrammen ('technische' opnieuw niet meegeteld) steeg van 12 in het eerste kwartaal van '43 tot 87 in het tweede, 109 in het derde en 176 in het vierde.

¹ Getuige J. M. Somer, *Enq.*, dl. IV c, p. 1832. ² A.v., p. 1871. ³ A.v., p. 1867.